

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ב, 2012
מספר השאלון: 221,022116

היסטוריה

(לימודי חובה – חלק ב)

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

עליך לענות על ארבע שאלות – שאלה אחת מכל פרק.

מבין השאלות שבחרת לענות עליהן, לפחות שתי שאלות חייבות לכלול קטע מקור.

פרק ראשון	—	(25×1)	—	25 נקודות
פרק שני	—	(25×1)	—	25 נקודות
פרק שלישי	—	(25×1)	—	25 נקודות
פרק רביעי	—	(25×1)	—	25 נקודות
סה"כ	—			100 נקודות

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם יענו על שלוש שאלות – כל שאלה מפרק אחר. השאלות לא חייבות לכלול קטע מקור.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. המלצה לחלוקת זמן: כ-25 דקות לכל שאלה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

בשאלון זה ארבעה פרקים. עליך לענות על ארבע שאלות – שאלה אחת מכל פרק, מביניהן לפחות שתי שאלות הכוללות קטע מקור.

נושא א – טוטליטריות, נאציזם, אנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה

פרק ראשון (25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-3 (25 נקודות).

1. קטע מקור – המדיניות הנאצית כלפי היהודים בפולין והחיים בגטו

א. הצג אחד מהצעדים שנקטו הנאצים כדי להפריד בין היהודים לאוכלוסייה הפולנית עד הקמת הגטאות.
הסבר את מטרת ההפרדה.
(10 נקודות)

ב.

הגטו, לאחר שרוקן ממחצית תושביו, "הושאר" בזכות עובדה אחת ויחידה: עבודת כפייה למען מכונת המלחמה הגרמנית. הגטו קיבל אופי של מחנה עבודה. לשכת העבודה של היודנראט הפכה למוסד החשוב ביותר בין מוסדותיו, וגם משטרת הגטו – עיקר תפקידה היה להקפיד שהיהודים ימלאו בדייקנות את "חובת העבודה" שלהם. חובה זו חלה על כל תושבי הגטו. חלקם עבדו בתוך הגטו, ומי שעבדו מחוץ לגטו ולא היה להם מקום עבודה קבוע היו צריכים לבוא בבוקר השכם לרחבת השער של הגטו ולחכות עד שיישלחו למקום עבודה זמני, שאליו הובלו במשמר מזוין של חיילים גרמנים או של מקומיים. בתוך הגטו היו מנהלי עבודה יהודים ומחוץ לגטו היו המנהלים גרמנים או מקומיים. השכר שקיבלו היהודים בעד עבודתם לא עמד בשום יחס למאמצים שהושקעו בה, מרצון או שלא מרצון, ולתפוקה שהגרמנים הפיקו ממנה. בנוסף סיפקו הגרמנים לתושבי הגטו מנות מזון "חינם", אלא שמנות אלה היו בעצם מנות רעב.
(מעובד על פי ד' בראון וד' לוין, **תולדותיה של מחתרת**, תשכ"ב, עמ' 36, 38)

הסבר את מטרות הקמת הגטו, כפי שהן באות לידי ביטוי בקטע, והצג את דרכי הפיקוח על הגטו, על פי הקטע. (15 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

2.

האידאולוגיה הנאצית והמשטר הנאצי

- א. הסבר שניים מעקרונות האידאולוגיה הנאצית: עיקרון אחד הקשור ליהודים, ועיקרון אחר הקשור לעם הגרמני בלבד. (10 נקודות)
- ב. הצג שלושה צעדים המבטאים את המעבר של גרמניה מדמוקרטיה לנאציזם בשנים 1933-1935, והסבר כיצד אחד מצעדים אלה פגע ביהודים בגרמניה. (15 נקודות)

3.

מדיניות החוץ של גרמניה (1933-1939)

- א. הסבר שניים מיעדי מדיניות החוץ של גרמניה הנאצית בשנים 1933-1939. (10 נקודות)
- ב. הסבר כיצד התוקפנות הנאצית באה לידי ביטוי בשניים מהצעדים:
- המעורבות במלחמת האזרחים בספרד
 - סיפוח אוסטריה
 - משבר הסודטים
- הצג את תגובת מעצמות המערב לאחד מן הצעדים שכתבת עליהם. (15 נקודות)

פרק שני (25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 4-6 (25 נקודות).

4. קטע מקור — יחס האוכלוסייה בארצות הכיבוש הנאצי אל היהודים

א. לפניך קטע מיומנה של פולנייה שחיה בוורשה בזמן הכיבוש הנאצי (7/6/1943).

כאשר תרזה יצאה מהבית, התגנב הנריק החוצה דרך החלון ולאחר מכן חזר באותה דרך. אולם מן המרפסת של קומה גבוהה יותר התבוננה בהסתננות של הנריק אישה מהפולקסדויטשה.* כפי שהתברר מאוחר יותר, היא חשדה כבר מזמן שתרזה מסתירה יהודים. היא רצה מיד לתחנת הז'נדרמריה (משטרה), ולאחר כמה דקות הקיפו השוטרים את הבית, פרצו לדירה ומצאו רק את הנריק. דיירי הבית החליטו להזהיר את תרזה בעזרת ילדיהם. כאשר נודע לתרזה מה אירע, במקום לברוח היא חזרה לביתה. היא הייתה, כך נדמה, אדם ממוצע, ובכל זאת הוכיחה את עצמה כבחורה אמיצה. נדמה היה לה שאם תצהיר שהיא מכירה את הנריק כמה שנים ויודעת כי הוא "ארי", יעלה בידה להצילו. על עצמה לא חשבה. לקחו את שניהם. את הנריק הרגו, ואילו תרזה, בזכות מאמצים גדולים של קרוביה מהפולקסדויטשה, שהיו בעלי קשרים, ניצלה ממוות מיידי, אך נשלחה למחנה ריכוז.

(מעובד על פי י' ארד, י' גוטמן וא' מרגליות [עורכים],

השואה בתיעוד, יד ושם, 1978, עמ' 262)

* פולקסדויטשה — גרמנים שחיו מחוץ לשטח גרמניה.

הצג שניים מדפוסי ההתייחסות של האוכלוסייה המקומית אל היהודים בזמן הכיבוש הנאצי, כפי שהם באים לידי ביטוי בקטע.

הסבר את המניעים האפשריים לכל אחד מהדפוסים שהצגת.

(13 נקודות)

ב. תאר את הפעולות של אחד מ"חסידי אומות העולם" להצלת יהודים, והסבר מדוע הוא זכה

לתואר "חסיד אומות עולם". (12 נקודות)

5. "הפתרון הסופי"

- א.** הסבר מדוע עם פלישת גרמניה לברית־המועצות (יוני 1941) החל הרצח ההמוני של יהודים באזורים שנכבשו. (10 נקודות)
- ב.** מה היו המטרות של כינוס ועידת ואנזה (ינואר 1942)?
הצג שלושה מהנושאים שהועלו בוועידה.
(15 נקודות)

6. דרכי הלחימה של היהודים בזמן מלחמת העולם השנייה

- א.** הצג שלושה מהנושאים שבהם היו למארגני המרד בגטאות התלבטויות ו/או קשיים, והסבר כיצד הם פעלו בשניים מנושאים אלה. (17 נקודות)
- ב.** הסבר שלושה מניעים של לוחמים יהודים להצטרף לצבאות בעלות הברית בזמן מלחמת העולם השנייה. (8 נקודות)

נושא ב — בונים את מדינת ישראל במזרח התיכון

פרק שלישי (25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 7-9 (25 נקודות).

7. קטע מקור — החלטת האו"ם והסכמי שביתת הנשק

לפניך שתי מפות 1-2. עיין בהן, וענה על הסעיפים א-ב שאחריהן.

מפה 2 — הסכמי שביתת הנשק, יולי 1949

מפה 1 — החלטת האו"ם, כ"ט בנובמבר 1947

- א. על פי מפה 1, הצג את ההחלטה שהתקבלה באו"ם בכ"ט בנובמבר 1947. (10 נקודות)
- ב. אילו שינויים חלו במפה 2 לעומת מפה 1? הסבר מה הביא לשינויים אלה. (15 נקודות)

/המשך בעמוד 7/

8. המאבק להקמת המדינה (1945-1947)

א. הסבר מהו "מאבק צמוד" ומהו "מאבק רצוף". מי תמך בכל אחת מדרכי מאבק אלה?

(10 נקודות)

ב. הצג שתי פעולות שבוצעו במסגרת המאבק נגד הבריטים בשנים 1945-1947:

פעולה אחת המבטאת "מאבק צמוד", ופעולה אחת המבטאת "מאבק רצוף".

הסבר במה מבטאת כל אחת מהפעולות שהצגת מאבק צמוד או מאבק רצוף.

(15 נקודות)

9. תהליכי דה־קולוניזציה בצפון אפריקה ובאסיה והשפעתם על היהודים

א. הסבר שלושה גורמים מתחומים שונים, שסייעו לתהליך הדה־קולוניזציה

בצפון אפריקה ובאסיה. (12 נקודות)

ב. הסבר את השפעת תהליך הדה־קולוניזציה של מדינות צפון אפריקה ואסיה על גורל

היהודים בארצות אלה, והדגם מהמדינה שעליה למדת. (13 נקודות)

פרק רביעי (25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 10-12 (25 נקודות).

10. קטע מקור – מלחמת ששת הימים

א. לפניך קטע המפרט את ההסדר בין ישראל למצרים לאחר מבצע קדש (מבצע סיני).

מאז תום "מבצע קדש" היה חצי־האי סיני אזור חיץ מפורז בין ישראל ובין מצרים. ההסכמה של ממשלת ישראל לסגת מסיני ומרצועת עזה לאחר "מבצע קדש" לוותה בהסדר מדיני־צבאי אשר הבטיח, באורח חלקי לפחות, את אופיו המפורז של חצי־האי סיני. במסגרת ההסדר הוסכם על נוכחות של כוחות או"ם כגורם חיץ האמור לפקח על שמירת אופיו המפורז של חצי־האי סיני. כמו כן נמסרה לישראל על ידי ממשל הנשיא אייזנהאור מחויבות אמריקנית מעורפלת להבטחת חופש השיט של ישראל ב־מִצְרַי אילת.

(מעובד על פי ז' שלום, "תקופת ההמתנה ערב מלחמת ששת הימים",

בתוך: צ' צמרת וח' יבלונקה [עורכים], **העשור השני**, ירושלים, 2000, עמ' 370)

הסבר מה בהסדר המתואר בקטע הופך, וגרר את ישראל למלחמת ששת הימים.

הבא גורם נוסף למלחמה זו על פי מה שלמדת.

(13 נקודות)

ב. הסבר שלוש מההשפעות של מלחמת ששת הימים בתחומים: כלכלה, חברה, יחסים בין־לאומיים

(השפעה אחת בכל תחום). (12 נקודות)

11. עלייה וקליטה בשנות ה־50 וה־60

א. הסבר את תפיסת "כור ההיתוך", והצג שתי פעולות בתהליך הקליטה של העולים

בשנות ה־50 וה־60, המבטאות תפיסה זו. (13 נקודות)

ב. הצג שני גורמים למאורעות ואדי סאליב (1959), והסבר שתיים מההשפעות של מאורעות

אלה על החברה בישראל. (12 נקודות)

12. עיצוב זיכרון השואה בשנות ה־50 וה־60

א. הצג את עיקרי פרשת קסטנר, והסבר במה היא מבטאת את יחס החברה הישראלית

לשואה בשנות ה־50. (12 נקודות)

ב. הסבר מדוע גרם משפט אייכמן לשינוי ביחס החברה הישראלית לשואה, והצג שניים

מהביטויים לשינוי זה. (13 נקודות)

בהצלחה!